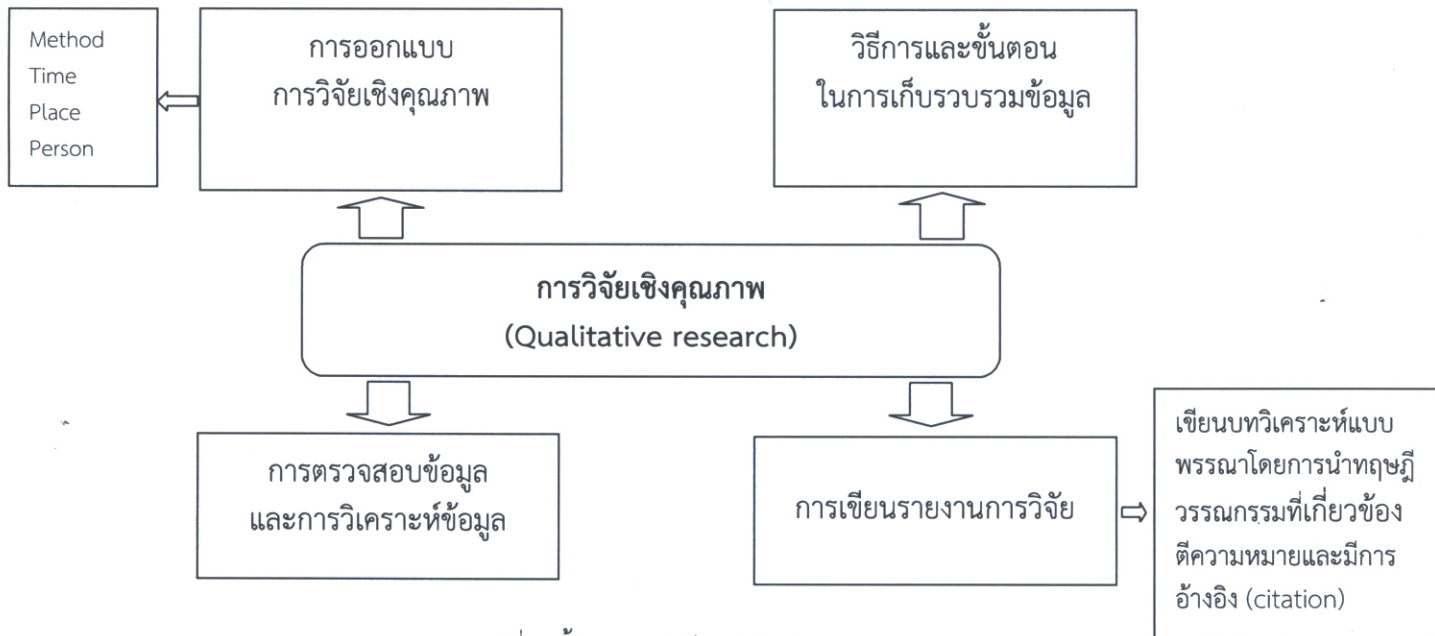

ONEPAGE INFORMATION

นิยาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการแสวงหาความรู้โดยอาศัยวิธีการเชิงประจักษ์ หรือจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เน้นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อทำความเข้าใจกับระบบ กระบวนการดำเนินงานขององค์กร ความหมายของพฤติกรรมของบุคคล หรือวัฒนธรรมของชุมชน ที่ทำการศึกษ ในสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหา กฎเกณฑ์ สร้างแนวคิดหรือสมมติฐานใหม่ ๆ จากแหล่งที่ทำการศึกษา ใช้ตรรกะแบบอุปมานเป็นหลัก (Inductive approach) (โยธิน แสงดี, ๒๕๖๑)

รูปที่ ๑ ขั้นตอนและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการดำเนินงานในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยมีบุคคลที่ทำการวิจัย (ผู้วิจัย) เป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูล

วิธีการและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตและการเข้าร่วม (Participation and observation) การสนทนากลุ่มย่อย (Small group discussion) การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group discussion) การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In depth interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ ๑) ต้องวางตัวให้เป็นผู้เข้าร่วมสังเกตโดยสมบูรณ์ด้วยการเข้าไปอยู่ในชุมชนในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ๒) ต้องเป็นนักสังเกตที่ดี ๓) ต้องวางตัวเป็นผู้สังเกตการณ์และผู้เข้าร่วมฟังที่ดี และ ๔) วางตัวและกำหนดตนเองให้ดีไม่ทำให้กลุ่มหรือชุมชนกำลังคิดว่าถูกนักวิจัยสังเกตอยู่

การตรวจสอบข้อมูล เป็นการตรวจสอบความตรงของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า “Triangular check” ได้แก่ ๑) การตรวจสอบสามเส้า ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากัน ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่ ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ๒) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์ และ ๓) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ content analysis แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ ๑) อ่านข้อมูลและพิจารณาข้อมูลที่เป็นปรากฏการณ์ในเชิงเนื้อหาทั้งหมดจากทุกประเภทข้อมูล ๒) อ่านและกำหนดกลุ่มสาระข้อมูล (grouping) ๓) จัดทำโครงร่างสารบัญเนื้อหาที่จำแนกตามหมวด หมวดประเด็นหลัก (domain) และหมวดประเด็นรอง (sub-domain) ๔) จัดหมวดหมู่สาระเนื้อหาตามกลุ่มประเด็นเรื่องที่ได้กำหนดไว้ในสารบัญเนื้อหา และ ๕) พิจารณาข้อความที่ได้ว่าสื่อความหมายอะไรและนำไปใส่ให้ตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้